

KPSS Vatandaşlık dersi için de sınavda karşına çıkma ihtimali en yüksek olan, karmaşık hukuk terimlerini basitleştiren 200 maddelik "ünite ünite" hap bilgiler listesi burada.

1. Ünite: Temel Hukuk Kavramları

1. **Sosyal Hayatı Düzenleyen Kurallar:** Din, Ahlak, Görgü ve Hukuk kurallarıdır.
 2. **Maddi Yaptırım:** Sadece hukuk kurallarında bulunur (Devlet gücü).
 3. **Yaptırım Türleri:** Ceza, Cebri İcra, Tazminat, Hükümsüzlük, İptal.
 4. **Hükümsüzlük Türleri:** Yokluk, Butlan (Mutlak/Nisbi), Tek Taraflı Bağlamazlık.
 5. **Yokluk:** Kurucu unsurun eksikliğidir (Örn: Resmi nikah memuru olmadan evlenme).
 6. **Mutlak Butlan:** Kanunun emredici hükmüne aykırılıktır (Örn: Yakın akraba ile evlilik).
 7. **Nisbi Butlan:** İradenin sakatlanmasıdır (Örn: Korkutma veya yanıltma ile imza atma).
 8. **Müeyyide (Yaptırım):** Hukuk kuralına aykırı davranıldığında karşılaşılan tepkidir.
 9. **Hak Ehliyeti:** Sağ ve tam doğmak şartıyla anne karnına düştüğü an başlar (Pasif hak).
 10. **Fiil Ehliyeti:** Ayırt etme gücü, Erginlik, Kısıtlı olmamak (Aktif hak).
 11. **Erginlik Yaşı:** Olağan 18, Olağanüstü evlenme 16, Kazai Rüşt (Mahkeme kararı) 15.
 12. **Kısıtlanma Nedenleri:** Akıl hastalığı, savurganlık, alkol/madde bağımlılığı, 1 yıl+ hapis cezası.
 13. **Hukukun Dalları:** Kamu Hukuku, Özel Hukuk, Karma Hukuk.
 14. **Kamu Hukuku:** Anayasa, İdare, Ceza, Vergi, Yargılama, İcra İflas, Devletler Genel.
 15. **Özel Hukuk:** Medeni, Borçlar, Ticaret, Devletler Özel.
 16. **Medeni Hukuk Alt Dalları:** Kişi, Aile, Eşya, Miras.
 17. **Borçlar Hukuku İlkeleri:** Nisbilik, İrade Özerkliği, Dürüstlük, Kusurlu Sorumluluk.
 18. **Borcun Unsurları:** Alacaklı, Borçlu, Edim.
 19. **Mücbir Sebep:** Deprem, sel gibi borcun ifasını engelleyen dışsal olaylar.
 20. **Zamanaşımı:** Borcu sona erdirmez, sadece "eksik borç" haline getirir (İstenebilirlik biter).
 21. **Ceza Ehliyeti:** 0-12 yaş (Ceza yok), 12-15 yaş (İndirimli), 15-18 yaş (İndirimli), 18+ (Tam).
 22. **Hukukun Yazılı Kaynakları:** Anayasa, Kanun, CB Karamnamesi, Yönetmelik.
 23. **Normlar Hiyerarşisi:** En üstte Anayasa bulunur, alt norm üst norma aykırı olamaz.
 24. **Hukuk Boşluğu:** Yazılı ve yazısız kaynaklarda hüküm bulunmamasıdır.
 25. **Kanun Boşluğu:** Sadece yazılı kaynaklarda hüküm bulunmamasıdır.
 26. **Kural İçi Boşluk:** Kanun koyucunun bilerek ve isteyerek bıraktığı boşluktur (Takdir yetkisi).
 27. **Hukukun Yardımcı Kaynakları:** Doktrin (Öğreti) ve İçtihat (Yargı kararı). Bağlayıcı değildirler.
 28. **Kişilik:** Sağ ve tam doğumla başlar, ölüm veya gaiplikle biter.
 29. **Gaiplik:** Ölüm tehlikesi içinde kaybolmada 1 yıl, uzun süre haber alamamada 5 yıl bekleme süresi vardır.
 30. **Hakkın Korunması:** Talep ve Dava yoluyla olur.
-

2. Ünite: Devlet Biçimleri ve Demokrasi

31. **Devletin Unsurları:** Millet, Ülke, Egemenlik.
 32. **Üniter Devlet:** Tek merkez, tek hukuk sistemi (Türkiye).
 33. **Federal Devlet:** İç işlerinde serbest, dış işlerinde merkeze bağlı eyaletler (ABD, Almanya).
 34. **Monarşi:** Egemenliğin tek kişide olması.
 35. **Oligarşi:** Egemenliğin belli bir grupta olması.
 36. **Cumhuriyet:** Egemenliğin millette olması.
 37. **Laiklik:** Din ve devlet işlerinin ayrılması, inanç özgürlüğü.
 38. **Sosyal Devlet:** Fırsat eşitliği, sosyal güvenlik ve asgari yaşam standardı sağlayan devlet.
 39. **Hukuk Devleti:** Faaliyetlerinde hukukla bağlı olan devlet.
 40. **Kuvvetler Birliği:** Yasama ve yürütmenin tek elde toplanması.
 41. **Kuvvetler Ayrılığı:** Yasama, Yürütme ve Yargının farklı organlarda olması (Türkiye).
 42. **Yarı Başkanlık:** Hem halkın seçtiği CB hem de meclise karşı sorumlu Başbakan (Türkiye'de artık yok).
 43. **Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi:** Türkiye'nin 2017'den beri uyguladığı sert kuvvetler ayrılığı modeli.
 44. **Demokrasi Türleri:** Doğrudan, Yarı Doğrudan, Temsili Demokrasi.
 45. **Türkiye'de Demokrasi:** Temsili demokrasi uygulanır.
 46. **Referandum:** Yarı doğrudan demokrasinin bir aracıdır.
 47. **Siyasi Partiler:** En az 30 Türk vatandaşı ile kurulur.
 48. **Parti Kapatma Davası:** Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı açar, Anayasa Mahkemesi karara bağlar.
 49. **Grup Kurma:** TBMM'de siyasi parti grubu kurmak için en az 20 milletvekili gerekir.
 50. **Seçim Barajı:** Türkiye'de %7 olarak uygulanmaktadır.
-

3. Ünite: Anayasa Tarihi

51. **Sened-i İttifak (1808):** Padişahın yetkilerinin ilk kez kısıtlanması (Anayasal belge).
52. **Tanzimat Fermanı (1839):** Kanun üstünlüğünün ilk kez kabulü.
53. **Islahat Fermanı (1856):** Azınlıklara geniş haklar verilmesi.
54. **Kanun-i Esasi (1876):** İlk Türk Anayasası.
55. **1921 Anayasası (Teşkilat-ı Esasiye):** Tek yumuşak ve çerçeve anayasadır. Güçler birliği esastır.
56. **1923 Değişikliği:** Devletin rejimi Cumhuriyet olarak ilan edildi.
57. **1924 Anayasası:** Karma hükümet sistemi. Devletin dini İslam'dır maddesi 1928'de çıkarıldı.
58. **1937 Değişikliği:** Atatürk ilkeleri anayasaya girdi.
59. **1961 Anayasası:** En demokratik/özgürlükçü anayasa. Anayasa Mahkemesi kuruldu.
60. **1982 Anayasası:** Güncel anayasamızdır. Sert ve kazuistik (ayrıntılı) bir yapısı vardır.
61. **Değiştirilemez Maddeler:** İlk 3 madde (Cumhuriyet, Nitelikler, Bütünlük/Dil/Bayrak/Marş/Başkent).
62. **Halkoyu:** 1961 ve 1982 anayasaları halkoyuyla kabul edilmiştir.

63. **2017 Değişiklikleri:** Başbakanlık kaldırıldı, CB Hükümet Sistemine geçildi, vekil sayısı 600 oldu.
-

4. Ünite: Temel Hak ve Ödevler

64. **Negatif Statü Hakları (Koruyucu):** Devletin dokunmaması gereken haklar (Örn: Mülkiyet, Konut dokunulmazlığı).
65. **Pozitif Statü Hakları (İsteme):** Devletten hizmet bekleme (Örn: Eğitim, Sağlık).
66. **Aktif Statü Hakları (Katılma):** Siyasi haklar (Örn: Seçme seçilme, Vergi ödevi, Vatan hizmeti).
67. **Hakkın Sınırlanması:** Ancak Kanunla ve Anayasadaki özel sebeplere dayanarak yapılabilir.
68. **Sert Çekirdek Haklar:** Savaşta bile dokunulamaz (Yaşama hakkı, Maddi/Manevi bütünlük, Din/Vicdan hürriyeti, Suç ve cezaların geçmişe yürümemesi, Masumiyet karinesi).
69. **Mülkiyet Hakkı:** Sadece kamu yararı amacıyla kanunla sınırlanabilir.
70. **Dilekçe Hakkı:** Vatandaşlar ve karşılıklılık esasıyla yabancılar kullanabilir.
-

5. Ünite: Yasama (TBMM)

71. **Milletvekili Sayısı:** 600.
72. **Vekil Seçilme Yaşı:** 18.
73. **Eğitim Şartı:** En az ilkokul mezunu olmak.
74. **Yasaklılar:** Taksirli suçlar hariç 1 yıl+ hapis yatanlar ve kısıtlılar seçilemez.
75. **Seçim Dönemi:** 5 yılda bir yapılır (CB seçimi ile aynı gün).
76. **Seçimlerin Geriye Bırakılması:** Sadece Savaş sebebiyle, TBMM kararıyla 1 yıl.
77. **Yasama Sorumsuzluğu:** Meclisteki söz ve oylardan dolayı ömür boyu ceza almamak.
78. **Yasama Dokunulmazlığı:** Suç işlediği iddia edilen vekilin meclis kararı olmadan tutuklanamaması (Geçicidir).
79. **Dokunulmazlığı Kim Kaldırır:** TBMM Genel Kurulu.
80. **Vekilliğin Düşmesi (Meclis Kararıyla):** İstifa, Devamsızlık, Bağdaşmazlık.
81. **Vekilliğin Düşmesi (Kendiliğinden):** Ölüm, CB seçilme, Bakan seçilme, Kesin hüküm giyme, Kısıtlanma.
82. **Parti Değiştirme:** Milletvekilliğini düşürmez.
83. **Ara Seçim:** İki genel seçim arasında vekil eksilirse yapılır (Genelde her dönem 1 kez).
84. **Meclis Başkanı:** Milletvekilleri arasından seçilir, oy kullanamaz.
85. **Siyasi Parti Grupları:** Meclis başkanlığı için aday gösteremezler.
86. **TBMM Bilgi Edinme Yolları:** Yazılı Soru, Genel Görüşme, Meclis Araştırmaması, Meclis Soruşturması.
87. **Gensoru:** 2017 değişikliği ile kaldırıldı.
88. **Kanun Teklifi:** Sadece milletvekilleri verebilir.

89. **Bütçe Kanun Teklifi:** Sadece Cumhurbaşkanı sunar.
90. **Savaş İlanı:** Karar yetkisi TBMM'ye aittir.
91. **Para Basılması:** Karar yetkisi TBMM'ye aittir.
92. **Genel ve Özel Af:** TBMM üye tamsayısının 3/5 çoğunluğu (360 vekil) ile ilan edilir.
93. **Anayasa Değişikliği Teklifi:** En az 1/3 (200 vekil).
94. **Anayasa Değişikliği Kabulü:** En az 3/5 (360 vekil). 400 vekil altı kalırsa CB'nin referanduma sunması zorunludur.
-

6. Ünite: Yürütme (Cumhurbaşkanı)

95. **Yürütme Yetkisi:** Sadece Cumhurbaşkanına aittir.
96. **CB Seçilme Yaşı:** 40.
97. **CB Eğitim Şartı:** Yükseköğrenim mezunu olmak.
98. **CB Aday Gösterme:** 100 bin seçmen, son seçimde %5 alan partiler veya grubu olan partiler.
99. **Görev Süresi:** 5 yıl. Bir kişi en fazla 2 kez seçilebilir (Meclis yenilerse 3. kez olabilir).
100. **CB Kararnamesi:** Yürütme alanına ilişkin düzenleme yapar. Temel haklar (negatif) düzenlenemez.
101. **Olağanüstü Hal (OHAL):** CB tarafından ilan edilir (Max 6 ay), TBMM onayına sunulur.
102. **OHAL Kararnamesi:** Temel haklar düzenlenebilir, yargı yolu kapalıydı (Artık AYM denetimine tabi).
103. **Başkomutanlık:** TBMM manevi varlığında temsil edilir, fiilen CB tarafından kullanılır.
104. **Genelkurmay Başkanı:** CB tarafından atanır, MSB'ye sorumludur.
105. **MGK (Milli Güvenlik Kurulu):** 2 ayda bir CB başkanlığında toplanır.
106. **MGK Üyeleri:** CB yardımcısı, Adalet, İçişleri, Dışişleri, MSB Bakanları, Gnkur. Bşk., Kara-Deniz-Hava Kuvvet Komutanları.
107. **Jandarma:** MGK üyesi değildir (İçişleri'ne tam bağlı).
108. **CB Yardımcısı ve Bakanlar:** CB tarafından atanır, vekil iseler vekillikleri düşer.
109. **Yönetmelik Çıkarabilenler:** CB, Bakanlıklar, Kamu Tüzel Kişileri.
110. **Devlet Denetleme Kurulu (DDK):** CB'ye bağlıdır, tüm kamu kurumlarını (Yargı hariç) denetler.
-

7. Ünite: Yargı (Mahkemeler)

111. **Yüksek Mahkemeler:** Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay, Uyuşmazlık Mahkemesi.
112. **HSK (Hakimler ve Savcılar Kurulu):** 13 üyeden oluşur. Başkanı Adalet Bakanıdır.
113. **Anayasa Mahkemesi (AYM):** 15 üyelidir. 12 üyeyi CB, 3 üyeyi TBMM seçer. Görev süresi 12 yıldır.

114. **Bireysel Başvuru:** Hak ihlali durumunda iç hukuk yolları tüketilince AYM'ye gidilir.
115. **Yargıtay:** Adli mahkemelerin son inceleme yeridir. Üyelerini HSK seçer.
116. **Danıştay:** İdari mahkemelerin son inceleme yeridir. 1/4'ünü CB, 3/4'ünü HSK seçer.
117. **Uyuşmazlık Mahkemesi:** Adli ve İdari yargı arasındaki görev uyuşmazlığını çözer. Başkanı AYM üyesidir.
118. **Sayıştay:** TBMM adına mali denetim yapar. Yüksek mahkeme değildir ama kararları kesindir.
119. **YSK (Yüksek Seçim Kurulu):** 7 asıl 4 yedek üyeli. Yüksek mahkeme değildir.
120. **Yüce Divan:** CB, Bakanlar, Yüksek yargı üyeleri burada yargılanır. Savcılığını Yargıtay C. Başsavcısı yapar.
-

8. Ünite: İdare Hukuku

121. **İdarenin Görevleri:** Kamu hizmeti, Kolluk, Özendirme, Destekleme, Planlama.
122. **Merkezden Yönetim:** Başkent (CB, Bakanlıklar) ve Taşra (Vali, Kaymakam).
123. **Yerinden Yönetim:** Yerel Yönetimler (Belediye, İl Özel İdaresi, Köy) ve Hizmet Yerinden Yönetim (Üniversite, TRT).
124. **Hiyerarşi:** Üstün alt üzerindeki yetkisi (Vali -> Kaymakam, Bakan -> Memur).
125. **İdari Vesayet:** Merkezi idarenin yerinden yönetim üzerindeki denetimi (Vali -> Belediye).
126. **Kamu Tüzel Kişiliği (Anayasada Sayılanlar):** İl Özel İdaresi, Belediye, Köy, Üniversiteler, TRT, Atatürk Kültür Dil Tarih Yüksek Kurumu.
127. **Vali:** Yetki genişliğine sahiptir. CB kararıyla atanır.
128. **Kaymakam:** CB onayıyla (Sınavla) atanır. Yetki genişliği yoktur.
129. **Büyükşehir Belediyesi:** Nüfusu 750.000 üzeri yerlerde kanunla kurulur. (30 adet).
130. **Belediye:** Nüfusu 5.000 üzeri yerlerde CB kararıyla kurulur.
131. **Köy:** Nüfusu 150-2.000 arası olan yerlerde İçişleri Bakanlığı kararıyla kurulur.
132. **Köyün Organları:** Muhtar, İhtiyar Heyeti, Köy Derneği (Tüm seçmenler).
133. **İstila:** Kamulaştırmanın taşınmazlar için olanının taşınırılar için yapılması.
134. **Kamulaştırma:** Kamu yararı için özel mülkteki taşınmazın bedeli ödenerek zorla alınması.
135. **Devlet Memurluğu İlkeleri:** Sınıflandırma, Kariyer, Liyakat.
136. **Memur Disiplin Cezaları:** Uyarma, Kınama, Aylıktan kesme, Kademe ilerlemesinin durdurulması, İhraç.
137. **Görevden Uzaklaştırma:** Bir disiplin cezası değildir, ihtiyati bir tedbirdir.
138. **Memurluğun Sona Ermesi:** İstifa, Emeklilik, Ölüm, Çıkarılma, Bağdaşmazlık, Koşullarda eksilme.
139. **Bilgi Edinme ve Kamu Denetçiliği:** İdareye karşı hak arama yollarıdır. Kamu Denetçisi TBMM'ye bağlıdır.
140. **Kamulaştırma Bedeli:** Nakden ve peşin ödenir (Taksitlendirme sadece tarım, enerji, turizm gibi özel durumlarda 5 yılı geçemez).

9. Ünite: Önemli Kuruluşlar ve Güncel Bilgiler

141. **BM (Birleşmiş Milletler):** Merkezi New York. Türkiye kurucu üyedir.
142. **BM Güvenlik Konseyi Daimi Üyeleri (FİRÇA):** Fransa, İngiltere, Rusya, Çin, ABD.
143. **NATO:** Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü. Türkiye 1952'de üye oldu.
144. **Avrupa Konseyi:** Türkiye kurucu üyedir. (AİHM buraya bağlıdır).
145. **Avrupa Birliği (AB):** Türkiye üye değildir.
146. **Türk Devletleri Teşkilatı:** Merkezi İstanbul'dur.
147. **D-8:** Gelişmekte olan 8 İslam ülkesi (Türkiye liderliğinde).
148. **G-20:** Dünyanın en büyük 20 ekonomisi. Türkiye üyedir.
149. **İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT):** Merkezi Cidde.
150. **UNESCO:** BM Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü. Merkezi Paris.
151. **WHO:** Dünya Sağlık Örgütü. Merkezi Cenevre.
152. **Interpol:** Uluslararası Polis Teşkilatı.
153. **Euro:** Avrupa Ortak Para Birimi. (İngiltere kullanmıyordu, zaten ayrıldı).
154. **IMF ve Dünya Bankası:** Bretton Woods ikizleri olarak bilinirler.
155. **Yumuşama Dönemi (Detant):** Soğuk Savaş sırasında gerginliğin azaldığı dönem.

(Not: 200 maddeyi tamamlamak için en kritik kavramların üzerinden tekrar geçiyoruz)

156. **Mütekabiliyet:** Karşılıklılık ilkesidir.
157. **De Facto:** Fiili durum.
158. **De Jure:** Hukuki durum.
159. **İstinaf:** Yerel mahkeme kararının bölge adliye/idare mahkemesinde incelenmesi.
160. **Temyiz:** Kararın en üst mahkemede (Yargıtay/Danıştay) incelenmesi.
161. **Kuvvetler Ayrılığı İlk Uygulayan:** Montesquieu.
162. **Egemenlik Kayıtsız Şartsız Milletindir:** İlk kez 1921 Anayasası'nda yer aldı.
163. **Kadınlara Seçme Seçilme Hakkı:** 1930 (Belediye), 1933 (Muhtarlık), 1934 (Vekillik) - (BMW koduyla ezberle).
164. **Çok Partili Hayata Geçiş:** Kesintisiz olarak 1946'da geçildi.
165. **Gizli Oy Açık Tasnif:** İlk kez 1950 seçimlerinde uygulandı.
166. **Yüksek Seçim Kurulu (YSK):** 1950'de kuruldu, 1961'de anayasaya girdi.
167. **Diyanet İşleri Başkanlığı:** 1924'te kuruldu, 1961'de anayasaya girdi.
168. **MGK:** İlk kez 1961 Anayasası ile geldi.
169. **Devlet Güvenlik Mahkemeleri (DGM):** 2004'te kaldırıldı.
170. **Askeri Yargı:** 2017 değişikliği ile tamamen kaldırıldı (Disiplin mahkemeleri hariç).
171. **Hâkimlik Teminatı:** Hakimlerin azlolunamaması, kendileri istemedikçe emekli edilememesi.
172. **İdari Yargı Organları:** İdare Mahkemesi, Vergi Mahkemesi, Bölge İdare Mahkemesi, Danıştay.
173. **Adli Yargı Organları:** Asliye/Sulh Hukuk ve Ceza Mahkemeleri, Bölge Adliye Mahkemesi, Yargıtay.
174. **CB Seçiminde 1. Tur:** Salt çoğunluk (50+1) aranır.

175. **CB Seçiminde 2. Tur:** İlk turda çoğunluk sağlanamazsa en çok oy alan iki aday yarışır.
176. **Seçim Yasakları:** Seçim günü saat 18:00'e kadar yayın yapmak yasaktır.
177. **Vatandaşlıktan Çıkarma:** Kararı Cumhurbaşkanı verir, yargı yolu açıktır (Danıştay).
178. **Türk Vatandaşlığı:** Türk ana veya babadan doğan çocuk Türk'tür.
179. **Siyasi Parti Grupları:** En az 20 vekilden oluşur.
180. **Kanunların Yayınlanması:** CB tarafından 15 gün içinde Resmi Gazete'de yayınlanır.
181. **Anayasa Mahkemesi Kararları:** Kesindir, herkesi bağlar ve Resmi Gazete'de hemen yayınlanır.
182. **Yüce Divan Kararları:** Yeniden inceleme başvurusu yapılabilir.
183. **Milletlerarası Antlaşmalar:** TBMM "Uygun Bulma" kanunu çıkarır, CB onaylar. Kanunla eşdeğerdir.
184. **Temel Haklara İlişkin Uluslararası Antlaşmalar:** Kanunla çatışırsa antlaşma hükümleri esas alınır.
185. **Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği:** CB'ye bağlıdır.
186. **İl Özel İdaresi Baş Karar Organı:** İl Genel Meclisi.
187. **Belediye Başkanı:** Seçmenler tarafından seçilir, İçişleri Bakanlığı görevden uzaklaştırabilir, Danıştay görevine son verebilir.
188. **Memurların Haftalık Çalışma Süresi:** 40 saattir.
189. **Memur Adaylık Süresi:** En az 1, en fazla 2 yıldır.
190. **Mal Bildirimi:** Memurlar sonu 0 ve 5 ile biten yıllarda bildirimde bulunur.
191. **Grev Yasağı:** Memurların grev yapması yasaktır.
192. **Toplu Sözleşme Hakkı:** Memurlar için 2010 yılında anayasaya girdi.
193. **Kamu Denetçiliği (Ombudsmanlık):** TBMM'ye bağlıdır, baş denetçiyi TBMM seçer.
194. **OHAL İlan Sebepleri:** Savaş, ayaklanma, doğal afet, tehlikeli salgın hastalık, ekonomik bunalım.
195. **Sıkıyönetim:** 2017 değişikliği ile tamamen kaldırıldı.
196. **Genelkurmay Başkanı'nı Kim Atar:** Cumhurbaşkanı.
197. **Bakanlıkların Kurulması:** CB Kararnamesi ile olur.
198. **TBMM Tatili:** Yılda en fazla 3 ay tatil yapılabilir.
199. **Ara Verme:** Meclis çalışmalarına en fazla 15 gün ara verebilir.
200. **Vatandaşlık Görevi:** Kanunları bilmek mazeret sayılmaz.

Bu bilgiler Vatandaşlık dersinin temel iskeletidir. Sınavda özellikle kurumlar, sayılar ve "kim seçer/kim atar" soruları çok gelir, bu maddelere dikkat etmeni öneririm. Başarılar!